Gemeente Druten
Accountantsverslag controle 2023

Aan het college van burgemeester en wethouders van de
Gemeente Druten
Postbus 1
6650 AA DRUTEN

Papendorpseweg 75-79
3528 BJ UTRECHT
telefoon (088) 236 7000
e-mail Audit@flynth.nl

kenmerk
244198489/JS/2113

behandeld door
J. Smit RA

datum
3 juli 2024

onderwerp
Accountantsverslag 2023

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u ons accountantsverslag over het boekjaar 2023. Dit verslag bevat de belangrijkste uitkomsten van de door ons uitgevoerde werkzaamheden, waarvan wij vinden dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2023 en voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente Druten.

De jaarrekening is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college. In overeenstemming met uw opdracht hebben wij de jaarrekening 2023 gecontroleerd.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2023 van de gemeente Druten.

Wij hebben deze rapportage op 24 juni 2024 met uw audit commissie besproken, en hebben daarbij ook uw vragen beantwoord. De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met de ambtelijke organisatie. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden. Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2023. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Flynth Audit B.V.

Digitaal ondertekend door Jelle Smit

J. Smit RA

Flynth Audit B.V. is lid van BKR International. Bankrekeningnummer IBAN NL67 RABO 0106 6642 20 - BIC: RABONL2U.
Handelsregister 09063021. www.flynth.nl
Dienstverlening vindt plaats onder algemene voorwaarden, op aanvraag verkrijgbaar en gedeponeerd bij de KvK in Arnhem.

Inleiding

In het kader van de door de gemeenteraad aan ons verstrekte opdracht voor de controle van de jaarrekening 2023 van de gemeente Druten brengen wij u hierbij verslag uit van onze belangrijkste bevindingen naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden die wij onlangs hebben uitgevoerd.

Dit accountantsverslag is bedoeld om u te ondersteunen in uw beoordeling van de jaarrekening 2023. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitend het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening van uw gemeente.

Onze werkzaamheden zijn erop gericht een oordeel te kunnen geven over de jaarrekening 2023 van de gemeente Druten en niet primair op het opsporen van fraudes of onregelmatigheden in uw organisatie. De bevindingen in deze brief zijn daarom beperkt tot de punten die voortvloeien uit de controle van de jaarrekening.

Wij hebben de concept versie van deze rapportage besproken tijdens de bijeenkomst op 24 juni 2024 met uw audit commissie, en hebben daarbij ook uw vragen beantwoord. De inhoud van dit accountantsverslag is door ons afgestemd met de ambtelijke organisatie.

Structuur rapportage

Hoofdstuk 1	Bestuurlijke samenvatting
Hoofdstuk 2	Jaarrekening
Hoofdstuk 3	Jaarverslag
Hoofdstuk 4	Significante risico’s
Hoofdstuk 5	Interne beheersing
Hoofdstuk 6	Externe ontwikkelingen
Bijlage A	(Gecorrigeerde) bevindingen
Bijlage B	SiSa – Fouten en onzekerheden 2023
Bijlage C	Onafhankelijkheid
Bijlage D	Onze communicatie met u

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

1. Bestuurlijke samenvatting

Onze belangrijkste conclusies

Controleverklaring	Wij hebben de accountantscontrole van de jaarrekening 2023 van de gemeente Druten afgerond. Wij verstrekken een goedkeurende controleverklaring voor de getrouwheid, onder voorbehoud dat de jaarrekening ongewijzigd wordt vastgesteld door de raad. Verder hebben we geen indicaties van fraude en/of niet-naleving van wet- en regelgeving. De voor fouten en onzekerheden gehanteerde materialiteit bedraagt € 687.720, respectievelijk afgerond € 2.063.160. De bevindingen in onze rapportage zijn opgenomen vanaf € 34.386. In bijlage A1 hebben we de ongecorrigeerde controleverschillen opgenomen. De fouten bedragen gesaldeerd € 260.000. De onzekerheden zijn € 1,0 miljoen.
Reikwijdte van de controle	In de opdrachtbevestiging heeft u ons de opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2023. De reikwijdte van onze controle staat hierin omschreven. Gedurende het verloop van de controle over boekjaar 2023 is op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2023 voldoende voor de doelstelling van de controle van de gemeente Druten.
Grondslagen en verantwoording conform BBV	De accountantscontrole omvat onder meer een onderzoek naar de toepassing van de grondslagen in de jaarrekening. Naar onze mening zijn de door het college gekozen grondslagen voor waardering en resultaatbepaling aanvaardbaar, conform wet- en regelgeving en consistent toegepast. In het boekjaar 2023 zijn geen wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van de belangrijkste verslaggevingsgrondslagen in het BBV en relevante notities uitgebracht door de Commissie BBV.
Schattingen	Schattingen op basis waarvan een aantal jaarrekeningposten worden bepaald zijn gebaseerd op inzichten van het management. Wij hebben de belangrijkste gehanteerde factoren en veronderstellingen beoordeeld. Wij hebben vastgesteld dat de schattingen en veronderstellingen aanvaardbaar zijn in het kader van de jaarrekening als geheel.
Analyse vermogen en resultaat	Het gerealiseerde resultaat (inclusief de mutaties in de reserves) bedraagt circa € 1,9 miljoen positief versus een begroot resultaat (na wijziging) van € 3,9 miljoen negatief. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij u naar de analyse in de jaarstukken 2023 zoals opgenomen in hoofdstuk 3.4.3.1. In hoofdstuk 3 van dit verslag gaan wij nader in op het resultaat en de ontwikkeling van het (weerstands)vermogen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (1/3)

Grondexploitaties

Door uw gemeente is de exploitatieberekening van de grondexploitaties ten behoeve van de jaarrekening 2023 geactualiseerd. Wij hebben vastgesteld dat na meerdere doorgevoerde correcties de waardering zoals opgenomen in de jaarrekening aanvaardbaar is. Wel onderkennen wij nog verschillende verbeteracties die komend jaar noodzakelijk zijn.

De waarde van de bouwgronden in exploitatie is € 3,3 miljoen. Hierop is een voorziening voor het verlies van de exploitaties is getroffen van € 1,7 miljoen.

Het verloop van de bouwgronden in exploitatie is als volgt:

Verloopoverzicht bouwgronden in exploitatie	Bedrag * €1.000
Boekwaarde per 1 januari 2023	**€ 3.034**
Vermeerderingen	€ 1.287
Verminderingen	€ 384
Boekwaarde voor resultaat	**€ 3.937**
Winstneming	€ 614
Verliesneming	€ 0
Boekwaarde per 31 december 2023	**€ 3.323**
Verliesvoorziening	€ 1.728
Stand per 31 december 2023	**€ 1.595**

In hoofdstuk 4 gaan wij nader in op de controle alsmede de uitkomsten daarvan inzake de grondexploitaties.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (2/3)

Voorzieningen	Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie gekomen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en gebaseerd zijn op gebalanceerde overwegingen. Aandachtspunt is dat de gemeente op voorhand vaststelt en bewaakt dat de gevormde voorzieningen voldoen aan de voorwaarden zoals opgenomen in het BBV.
Sociaal domein	Voor de kosten voor Jeugdhulp en WMO steunt u in belangrijke mate op de controleverklaring en financiële productieverantwoordingen van zorgaanbieders. Voor de gemaakte kosten waaraan geen productieverantwoording ten grondslag ligt hebben wij de gemeente gewezen op de SDO-notitie die is opgesteld op welke wijze er voldoende zekerheid kan worden verkregen over de prestatielevering van de zorg. In deze notitie is aangegeven dat het om een combinatie van werkzaamheden dient te gaan. De gemeente heeft er voor gekozen om alleen schriftelijke enquêtes/ vragenlijst af te nemen bij inwoners die zorg hebben ontvangen. Hiermee wordt niet voldaan aan de voorwaarden van een combinatie van werkzaamheden. Op grond hiervan onderkennen wij een onzekerheid van € 850.000 inzake de prestatielevering WMO/ Jeugd.
Rechtmatigheids-verantwoording	In de jaarrekening 2023 neemt het college voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording op. Deze rechtmatigheidsverantwoording ziet toe op het begrotings-, het voorwaarden- en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. De rapportagegrens voor de rechtmatigheidsverantwoording bedraagt afgerond € 34.000. Ten aanzien van het voorwaardencriterium dient uw organisatie onder andere te voldoen aan de EU-aanbestedingsregels zoals opgenomen in uw normenkader. De verbijzonderde interne controle (VIC) heeft vastgesteld dat sprake is van onrechtmatigheden ten aanzien van de EU-aanbestedingsregels. In de rechtmatigheidsverantwoording heeft u een onrechtmatigheid ten aanzien van de aanbestedingsregels opgenomen van in totaal € 8.430.600. Uit onze werkzaamheden voor de rechtmatigheidsverantwoording zijn geen andere bevindingen gebleken dan die in de rechtmatigheidsverantwoording zijn opgenomen. De opgenomen toelichting van het college voldoet. Verder achten we de werkzaamheden van het college toereikend om tot een oordeel te komen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Kernpunten van onze jaarrekeningcontrole (3/3)

Single Information Single Audit (SiSa)	In de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd voor ontvangen specifieke uitkeringen en gerelateerde bestedingen door middel van de SiSa-bijlage. Het Rijk en provincies maken in toenemende mate gebruik van deze specifieke uitkeringen. Ook in 2023 is het aantal regelingen weer toegenomen. Het afzonderlijk verantwoorden van deze specifieke regelingen zorgt voor de ambtelijke medewerkers voor een verzwaring van de administratieve lasten en voor een verhoging van onze controlekosten. De controledruk neemt zowel voor de ambtelijke organisatie als voor ons als accountant toe.
Frauderisicoanalyse	De gemeente Druten heeft een frauderisicoanalyse in concept opgesteld. Dit is een goede ontwikkeling om de interne beheersing verder vorm te geven. De analyse is uitgevoerd volgens de fraude driehoek (druk, gelegenheid en rationalisatie), waardoor de afweging heeft plaatsgevonden aan de hand van de juiste aspecten.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

2. Jaarrekening

Jaarrekening – Rechtmatigheidsverantwoording (1/6)

Definitie rechtmatigheid

Het juridische begrip rechtmatigheid heeft betrekking op alle geldende wet- en regelgeving. Rechtmatigheid is het handelen in overeenstemming met de wet- en regelgeving. Het begrip rechtmatigheid in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording is een minder omvattend begrip. Hierbij bestaat er een duidelijke relatie met het financieel beheer. Er moet immers worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat om de financiële beheersingshandelingen.

Verantwoordings- en rapportagegrens

De verantwoordingsgrens valt binnen een bandbreedte van 0% en 3% van de totale lasten van de gemeente, inclusief toevoegingen aan de reserves. Voor zowel de fouten als voor onduidelijkheden afzonderlijk geldt hetzelfde percentage, waarbij fouten en onduidelijkheden niet bij elkaar opgeteld worden.

We hebben vastgesteld dat in de financiële verordening de verantwoordingsgrens is opgenomen ter hoogte van 1%. In de financiële verordening heeft u verder een rapportagegrens opgenomen van 5% van de verantwoordingsgrens. Dit komt uit op € 34.000. Het besluit accountantscontrole decentrale overheden hanteert voor onze controle een percentage van 1% voor fouten, waardoor uw verantwoording dezelfde zekerheid verschaft als onze controle.

Normen en toetsingskader

Het normenkader voor de rechtmatigheidsverantwoording betreft uw inventarisatie van de voor de verantwoording relevante regelgeving.

Het normenkader heeft u geactualiseerd op basis van wijzigingen in wet- en regelgeving en is vastgesteld op 5 maart 2024. Uw inventarisatie van regelgeving bestaat uit externe en interne regelgeving. We constateren dat u de actualisatie nauwkeurig heeft uit gevoerd en het normenkader aansluit op de geldende externe en interne regelgeving.

Het operationaliseren van het normenkader is een taak van het college en wordt vastgelegd in een toetsingskader. In het toetsingskader is per wet/regeling/verordening vastgelegd welke artikelen relevant zijn voor de toetsing.

Uw college heeft ervoor gekozen geen separaat toetsingskader vast te stellen, maar dit te verwerken in de werkprogramma's van de verbijzonderde interne controle (VIC). Uit het oogpunt van transparantie adviseren wij een toetsingskader op te stellen of nadrukkelijker in werkprogramma's een directe relatie te leggen tussen het normenkader de uitgevoerde interne controlewerkzaamheden.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (2/6)

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium).

Uitgangspunt is het niveau waarop de gemeenteraad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. Dit in lijn met de door u vastgestelde financiële verordening. De toe te passen normen voor het begrotingscriterium zijn op hoofdlijnen door de wetgever bepaald (artikel 189, 190 en 191 van de Gemeentewet). De gemeenteraad heeft deze normen nader ingevuld en geconcretiseerd in de financiële verordening.

Uw raad heeft het begrotingscriterium geconcretiseerd door de volgende criteria:

- De begrotingsrechtmatigheid wordt beoordeeld op het niveau waarop de begroting door de raad is geautoriseerd.
- Bij investeringsprojecten wordt de begrotingsrechtmatigheid beoordeeld op het niveau van het totaal gevoteerde kredietbedrag. Een overschrijding van het jaarbudget, passend binnen het totaal bedrag van het krediet, wordt daarmee als rechtmatig beschouwd.
- Uitgangspunt is dat iedere afwijking van de begroting als onrechtmatig wordt beschouwd. Afwijkingen worden als acceptabel aangemerkt in de volgende situaties:
    - Er is sprake van een overschrijding waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren.
    - Er is sprake van een overschrijding op een open-einde regeling.
    - De overschrijding is geautoriseerd door middel van de vaststelling van een tussentijdse rapportage.
- Begrotingsonrechtmatigheden die passen binnen het bestaande beleid van de raad, worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording maar worden niet nader toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering.

Dit houdt in dat de financiële beheersingshandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de juiste investering, het toereikend zijn van het begrotingsbedrag en het begrotingsjaar van belang zijn.

Als blijkt dat de gerealiseerde bedragen hoger zijn dan de, ook na de laatste begrotingswijziging, geraamde bedragen dan kan sprake zijn van onrechtmatige uitgaven (begrotingsonrechtmatigheid). Deze lasten zijn dan namelijk buiten het budgetrecht van de gemeenteraad tot stand gekomen.

In deze paragraaf gaan wij in op het begrotingscriterium en de verschillende onderwerpen die het begrotingscriterium raken.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (3/6)

Begrotingsrechtmatigheid - programma's

In het kader van begrotingsrechtmatigheid wordt onderscheid gemaakt naar bruto afwijkingen en formeel onrechtmatige afwijkingen. De bruto afwijkingen vloeien hoofdzakelijk voort uit onderschrijding van lasten en baten en overschrijding van baten ten opzichte van de begroting.

De weging van het rechtmatigheidsoordeel vindt plaats op basis van de bruto afwijkingen zonder rekening te houden met de nadere 'spelregels' die met de gemeenteraad in de financiële verordening zijn afgesproken.

Begrotingsonrechtmatigheid	Fouten	Acceptabel deel
A. Overschrijding lasten programma's		
Programma 4 Onderwijs	€ 581.978	€ -
Programma 8 Wonen en bouwen	€ 2.011.888	€ 2.011.888
B. Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)		
Krediet 710011 - Aanpassen gemeentewerf (PPN21)	€ 524	€ -
Krediet 712020 - Aankoop Rijdt 36 Horssen (PPN21)	€ 805	€ -
Krediet 715015 - Toegangsweg sportpark Gelenberg (BEG21)	€ 1.290	€ -
C. Ongeautoriseerde reservemutaties		
Meer onttrokken - AED dekking gemeente	€ 925	€ -
D. Overige afwijkingen niet tijdig gewijzigd in de begroting/gemeld aan raad		
Onderschrijding van de lasten op Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	€ 2.208.540	€ 2.208.540
Onderschrijding van de lasten op Programma 1 Veiligheid	€ 106.786	€ 106.786
Onderschrijding van de lasten op Programma 2 Verkeer en vervoer	€ 380.848	€ 380.848
Onderschrijding van de lasten op Programma 3 Economie	€ 234.655	€ 234.655
Onderschrijding van de lasten op Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	€ 154.066	€ 154.066
Onderschrijding van de lasten op Programma 6 Sociaal domein	€ 1.269.577	€ 1.269.577
Onderschrijding van de lasten op Programma 7 Volksgezondheid en milieu	€ 195.889	€ 195.889
Onderschrijding van de baten op Programma 1 Veiligheid	€ 2.923	€ 2.923
Overschrijding van de baten op Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	€ 820.999	€ 820.999
Overschrijding van de baten op Programma 2 Verkeer en vervoer	€ 63.269	€ 63.269
Overschrijding van de baten op Programma 3 Economie	€ 12.049	€ 12.049
Overschrijding van de baten op Programma 4 Onderwijs	€ 489.415	€ 489.415
Overschrijding van de baten op Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	€ 281.376	€ 281.376
Overschrijding van de baten op Programma 6 Sociaal domein	€ 315.949	€ 315.949
Overschrijding van de baten op Programma 7 Volksgezondheid en milieu	€ 23.466	€ 23.466
Overschrijding van de baten op Programma 8 Wonen en bouwen	€ 2.119.867	€ 2.119.867
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	**€ 11.277.084**	**€ 10.691.562**

Op basis van het standpunt van de Commissie BBV komt volgens de kadernota rechtmatigheid 2023 de bruto begrotingsafwijking boven de verantwoordingsgrens uit en zijn volgens dit standpunt van de Commissie BBV de verantwoorde baten, lasten en balansmutaties niet rechtmatig tot stand gekomen. Wij hebben vastgesteld dat de verantwoording van gemeente Druten in overeenstemming is met de voorschriften van de Commissie BBV.

Uit de door ons uitgevoerde werkzaamheden om de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording te toetsen zijn we niet tot een ander oordeel gekomen dan het college.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (4/6)

Misbruik en Oneigenlijk (M&O) gebruik criterium

De rechtmatigheidseis betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van de gegevens, die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Dit ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving (M&O-criterium).

Om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden te voorkomen, zijn functionerende beheersmaatregelen nodig. Het gaat er bij het M&O-criterium om dat in de organisatie effectieve maatregelen zijn getroffen om misbruik te voorkomen, dan wel op te sporen, en dat vigerende wet- en regelgeving duidelijk is, aangepast is aan actuele omstandigheden en te handhaven is. Om dit te bewerkstellingen is een mix van maatregelen nodig.

Uw college heeft nog geen M&O-beleid vastgesteld waarin de algemene uitgangspunten en de filosofie van de organisatie met betrekking tot het voorkomen van misbruik en oneigenlijk gebruik worden beschreven. Dit beleid kan vervolgens uitwerking hebben in (een mix van) concrete beheersmaatregelen die geïntegreerd zijn in de administratieve organisatie/interne controle van de organisatie.

We hebben uw werkzaamheden vanuit de verbijzonderde interne controle (VIC) met betrekking tot het M&O-criterium beoordeeld. We constateren dat de uitgevoerde werkzaamheden toereikend zijn om tot een oordeel te komen voor de rechtmatigheidsverantwoording. Wel adviseren wij M&O-beleid vast te stellen en de werkzaamheden rondom het M&O-criterium explicieter tot uitdrukking te brengen in het interne controleplan en ook expliciet over de uitgevoerde werkzaamheden en uitkomsten te rapporteren.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (5/6)

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheersingshandelingen. De eisen/voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

In de hierna volgende paragrafen worden de voorwaarden met de hoogste impact / risico binnen de jaarrekening nader toegelicht.

Voorwaardencriterium - Aanbestedingswet

De regels over aanbesteden staan in de Aanbestedingswet 2012 en het Aanbestedingsbesluit. Om de rechtmatigheid van de aanbestedingen vast te stellen heeft u een analyse uitgevoerd op de verstrekte inkoopopdrachten over een periode van vier jaar. In de analyse heeft u beoordeeld of de opdrachten tijdig en conform de Europese aanbestedingsregels zijn aanbesteed. Voor de aanbestede opdrachten is beoordeeld of de realisatie van de inkoopopdracht aansluit op de aanbesteding.

Wij constateren dat er voldoende aandacht binnen de organisatie is voor het naleven van de Europese aanbestedingsregels.

Er zijn afwijkingen van de Europese aanbestedingsrichtlijnen geconstateerd ter grootte van in totaal € 8.430.600. Hierin zijn tevens (de verwachte) onrechtmatige bestedingen uit 2024 meegenomen om in volgende jaren onrechtmatigheden ten aanzien van de betreffende contracten te voorkomen. Dit bedrag aan onrechtmatigheden is meegenomen in de door het college opgestelde rechtmatigheidsverantwoording ten behoeve van het boekjaar 2023.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening - Rechtmatigheidsverantwoording (6/6)

Voorwaarde criterium - Juistheid kosten zorgaanbieders

De gemeenten ontvangen facturen van zorgaanbieders voor de levering van zorg aan burgers vanuit maatschappelijke ondersteuning en jeugdzorg. De gemeenten kunnen niet altijd vaststellen:

- Of er niet te veel of een andere soort zorg is gefactureerd dan is toegekend door de gemeente.
- Dat de prestaties (geleverde zorg) op de factuur feitelijk ook zijn geleverd.
- Of de kosten en verplichtingen volledig zijn.

Om de rechtmatigheid van de lasten vast te stellen heeft de verbijzonderde interne controle werkzaamheden uitgevoerd om de rechtmatigheid van de transacties vast te stellen. De belangrijkste werkzaamheden daarbij zijn:

- Aansluiting van lasten op de productieverantwoordingen.
- Vaststellen wat het oordeel en controleprotocol is van de ontvangen controleverklaring bij de productieverantwoording en welke impact dat heeft op de betrouwbaarheid van de productieverantwoording.

Dit betreffen aspecten die samen vallen met getrouwe beeld en daardoor niet doorwerken naar de rechtmatigheidsverantwoording. Uit de werkzaamheden van de verbijzonderde interne controle blijken geen bevindingen.

In het kader van de prestatielevering van de zorgfacturen dient de gemeente een combinatie van werkzaamheden uit te voeren, onder andere door een oordeel te vormen over de toereikendheid van de werkzaamheden die het ROB heeft uitgevoerd. De verantwoordelijkheid van het vaststellen hiervan ligt bij de gemeente. Doordat de gemeente deze evaluatie niet heeft ingericht ontstaat een onzekerheid in de getrouwheid.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (1/3)

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen, beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie dat wij voldoende zekerheid en onderbouwing hebben kunnen krijgen over de door het college gedane schattingen. Hieronder en in de volgende sheets hebben wij onze bevindingen ten aanzien van de grondexploitaties nader uitgewerkt en toegelicht.

Aandachtspunten vanuit managementletter

In de managementletter hebben wij verschillende aandachtspunten onderkend ten aanzien van de actualisatie van de verschillende grondexploitaties. De belangrijkste genoemde aandachtspunten zijn:

- Onderscheid faciliterend versus grondexploitatie.
- Onderbouwing gehanteerde uitgangspunten op basis van objectieve controle informatie.
- Onderbouwing toerekening kosten faciliterend deel versus grondexploitatie.

De conclusie die wij hebben moeten trekken is dat aan deze aandachtspunten bij het opstellen van de jaarrekening alsmede de aanlevering van de gevraagde controle informatie niet in alle gevallen voldoende invulling is gegeven. Dit heeft geleid tot verschillende bevindingen alsmede een langere en complexere controle.

Portier faciliterend

Definitie van bouwgrond in exploitatie is: die gronden in eigendom van de gemeente, waarvoor door de gemeenteraad een grondexploitatiecomplex met een grondexploitatiebegroting is vastgesteld. Daarnaast dient er ook sprake te zijn van een transformatieproces van de in bezit zijn gronden waarbij de gronden worden omgevormd naar bouwrijpe grond.

Ten aanzien van Portier was er ten onrechte sprake van een grondexploitatie omdat de gemeente hier geen gronden in bezit heeft. Conclusie is dat er sprake is van faciliterend grondbeleid.
Dit heeft er tot geleid dat de boekwaarde van de voorraden naar overlopende activa is overgeboekt.

Ten aanzien van de boekwaarde hebben wij vastgesteld dat afwaardering (zie ook pagina 24) van het zwembad en de sporthal ten onrechte hieraan zijn toegerekend. Desbetreffende bedragen hadden als last verantwoord moeten worden. Hierdoor is de boekwaarde € 454.000 te hoog.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (2/3)

Woningbouw Deest-Zuid

Wij hebben de uitgangspunten ten aanzien van de nog te realiseren kosten en opbrengsten betrokken in onze controle. Naar aanleiding van de uitgevoerde werkzaamheden hebben wij de volgende bevindingen:

1. De gemeente heeft geen grondprijzen. De grondprijzen zijn nu ontleend aan die van gemeente Wijchen. Hiermee wordt afgeweken van een taxatie waarbij de opbrengsten op basis van een residuele waarde berekening zijn berekend. Deze residuele waarde is € 2,9 miljoen lager dan de verwachte opbrengstwaarde waarmee rekening is gehouden in de grondexploitatie. Wij hebben navraag gedaan en een actuele taxatie gekregen van de gemeente die de verwachte opbrengsten in de grondexploitatie onderbouwen. Het is van belang dat de gemeente bij het opstellen van de jaarrekening en de daaraan ten grondslag liggende controle informatie zelf vaststelt dat deze controle informatie navolgbaar is en niet tegenstrijdig met elkaar.

2. In de nog te realiseren kosten voor bouw- en woonrijpmaken is een post onvoorzien opgenomen van € 0,9 miljoen. Daarnaast is in de verschillende deelposten van deze post ook nog de post nader te detailleren/ object onvoorzien opgenomen voor € 837.000. Hiermee lijkt het er op dat er tweemaal een post onvoorzien is opgenomen.

Het is niet toegestaan om onvoorziene kosten op te nemen in de grondexploitatieberekening. Impact hiervan is beperkt doordat er sprake is van een winstgevend project, maar er nog geen POC winst mag worden genomen o.b.v. voortgang project. Het is van belang dat de gemeente volgend jaar alle schattingen heeft onderbouwd en gekoppeld zijn aan concrete posten.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Grondexploitaties (3/3)

Tussentijdse winstnemingen

Het BBV schrijft voor dat winst bij grondexploitaties tussentijds genomen dienen te worden op basis van de Percentage-of-Completion (POC) methode. In 2023 is er geen winst conform de POC verantwoord. Wij hebben vastgesteld dat dit in overeenstemming met het BBV is.

Verliesvoorziening

De verliesvoorziening is gebaseerd op de netto contante waarde. Op basis van de actualisatie van de grondexploitaties is de voorziening voor verlies afgenomen met € 0,6 miljoen. De mutatie komt door de afgesloten verliesgevende grondexploitaties in 2023.

Gehanteerde parameters

Wij hebben de parameters en uitgangspunten van de grondexploitaties gecontroleerd. Wij hebben vastgesteld dat de parameters voor de grondexploitaties evenwichtig zijn bepaald.

- De rekenrente is gehanteerd op de werkelijke rentelasten van de aangegane leningen en een markrente van 0,75% voor de periode wanneer deze leningen zijn afgelopen. We constateren dat de rente aansluit op de vereisten vanuit het BBV.
- De indexatie van de kostenramingen is gebaseerd op de opgave van de externe planeconoom van PAS BV. Voor de kosten is een percentage van 2,5% gehanteerd. We achten dit percentage passend.
- De indexatie van de opbrengstenramingen is gebaseerd op de opgave van de externe planeconoom van PAS BV. Voor de opbrengsten is een percentage van 1% gehanteerd. We achten dit percentage passend.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Schattingen

Algemeen

Bij het opstellen van de jaarrekening moet het college belangrijke boekhoudkundige schattingen beoordelingen en aannames toepassen en toelichten. Wij hebben de belangrijkste schattingen, beoordelingen en aannames van het college beoordeeld en zijn tot de conclusie gekomen dat deze zijn gebaseerd op passende bewijsstukken en goed uitgebalanceerde overwegingen. Onderstaande tabel bevat een overzicht van onze bevindingen met betrekking tot die schattingen en oordelen.

Belangrijk schattingen	Mate van Subjectiviteit	Onze beoordeling 2022	Onze beoordeling 2023	Toelichting
Waardering van grond en gebouwen inclusief afschrijvingen	Gemiddeld			De afschrijvingstermijnen zijn vergelijkbaar met voorgaand jaar en de termijnen die wij bij andere gemeenten zien. Er zijn geen indicaties dat de afschrijvingstermijnen niet zijn afgestemd op de economische levensduur van de activa bij een gecontinueerd gebruik. Wij hebben vastgesteld dat bij gewijzigd gebruik/ verwachte levensduur deze verwerking niet in overeenstemming met het BBV heeft plaatsgevonden.
Waardering grondexploitatie	Hoog			De grondexploitatie wordt jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze gewaardeerd. Aan de exploitatieopzet liggen berekeningen en onderbouwingen ten grondslag waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige kosten en opbrengsten. Bevinding die wij hebben heeft betrekking op het onderscheid grondexploitatie en faciliterend grondbeleid wat niet in de jaarrekening was verwerkt.
Voorzieningen	Gemiddeld			De saldi in de voorzieningen worden jaarlijks geactualiseerd en op een consistente wijze berekend. Aan de voorzieningen liggen niet in alle gevallen toereikende berekeningen en onderbouwingen ten grondslag.
Waardering van deelnemingen en uitzettingen (Financiële Vaste Activa)	Gemiddeld			Er zijn geen indicaties dat een afwaardering van de boekwaarde van een deelneming of uitzetting noodzakelijk is.
Waardering debiteuren	Gemiddeld			Minimaal jaarlijks wordt de voorziening voor dubieuze debiteuren geactualiseerd. Wij kunnen ons vinden in de wijze waarop de voorziening voor de diverse soorten vorderingen bepaald is.

 = controleverschil

 = Optimistisch

 = Evenwichtig

 = Voorzichtig

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Algemeen

Het college is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening, maar voor het sociaal domein is sprake van afhankelijkheid van andere partijen. De Sociale Verzekeringsbank (SVB) voert het proces betaling aan cliënt uit en zorgaanbieders leveren productieverantwoordingen aan voor in het boekjaar geleverde zorg. Om verantwoording af te kunnen leggen over de lasten die samenhangen met het sociaal domein, is de gemeente daarom afhankelijk van het verkrijgen van betrouwbare verantwoordingsinformatie van andere partijen.

In 2023 zijn de lasten sociaal domein toegenomen ten opzichte van 2022 (Jeugd met € 0,8 miljoen en Wmo met € 0,8 miljoen).

Productie-verantwoordingen

Uw gemeente heeft voor de financiële verantwoording van de Jeugdzorg en WMO een aansluiting gemaakt tussen de financiële administratie en zorgadministratie op basis van het berichtenverkeer. Tot slot is er aansluiting gezocht met de ontvangen productieverantwoordingen van de zorgleveranciers. Het verschil tussen administratie van de gemeente en productieverantwoordingen bedraagt € 118.000. Dit heeft de gemeente nader uitgezocht en verklaard en bestaat voor € 192.000 aan kosten die direct in de financiële administratie worden geboekt en voor € 310.000 miljoen kosten die niet via ROB gaan maar door de gemeente lokaal zijn ingekocht.

De productieverantwoordingen worden voorzien van een controleverklaring. Op het moment dat de controleverklaring een goedkeurend oordeel heeft, hebben wij voldoende zekerheid over de getrouwheid van deze kosten WMO en Jeugdzorg inclusief prestatieverklaring.

	Jeugdhulp	WMO
Lasten 2023	€ 4,9 miljoen	€ 5,0 miljoen
Besteding met productieverantwoording en goedkeurende controleverklaring	€ 8,4	
Besteding zonder productieverantwoording en goedkeurende controleverklaring	€ 1,5	

Het bedrag van € 1,5 miljoen bestaat voor € 0,4 miljoen uit hulpmiddelen en voor € 0,2 miljoen uit PGB. Hiervoor resteert er geen onzekerheid ten aanzien van de prestatielevering.

Voor het resterende deel hebben wij vastgesteld dat de gemeente onvoldoende invulling heeft gegeven aan de SDO-notitie die is opgesteld op welke wijze er voldoende zekerheid kan worden verkregen over de prestatielevering van de zorg. Op grond hiervan onderkennen wij een onzekerheid van € 850.000 inzake de prestatielevering WMO/ Jeugd.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Wijziging in overige wet- en regelgeving

In de jaarrekening 2023 heeft de gemeente een schattingswijzigingen verwerkt. Er zijn geen stelselwijzigingen. De schattingswijziging heeft betrekking op de aanpassing van de verwachte gebruiksduur van het oude zwembad en sporthal De Heuvel. Op pagina 24 gaan wij nader in op deze schattingswijziging.

De gemeente heeft de jaarrekening opgesteld volgens de verslaggevingsvereisten van het besluit begroting en verantwoording (BBV).

Bevestiging van het college

Wij hebben het college ter confirmatie een schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande haar verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving.

Reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management noch het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door de medewerkers en het college de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Wet Normering Topinkomens (WNT)

Wij hebben de WNT-verantwoording gecontroleerd en vastgesteld dat deze, na doorgevoerde correctie, juist is verantwoord in de jaarrekening. Onder andere de bezoldiging van functionarissen in dienstbetrekking en bezoldigingsmaxima waren onjuist berekend.

De verwerking van de ontslagvergoeding van de vertrokken griffier was niet juist in de WNT-verantwoording verwerkt. Bij opstellen van de vaststellingsovereenkomst zijn de vereisten vanuit de WNT niet in aanmerking genomen. Uit de controle bleek geen sprake van een overschrijding van het maximum.

Wij wijzen u erop dat een wettelijke verplichting is om de jaarstukken openbaar te maken. Openbaarmaking kan gebeuren door het plaatsen van uw jaarstukken op uw website. Wij hebben geconstateerd dat uw jaarstukken over voorgaand jaar openbaar zijn gemaakt.

Binnen de WNT gelden specifieke regels voor de samenloop van uitvoerende topfuncties bij verschillende WNT-instellingen. In overeenstemming met het controleprotocol WNT hebben wij geen controlewerkzaamheden uitgevoerd op de naleving van deze anticumulatieregeling. Dit is net als in voorgaande jaren in de controleverklaring tot uitdrukking gebracht.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

WNT – Interne beheersing

Wij hebben geconstateerd dat de organisatie onvoldoende interne beheersingsmaatregelen rondom de WNT heeft ingericht. Een voorbeeld hiervan is de afwikkeling van het dienstverband van de griffier en de impact daarvan op de WNT verantwoording.

Wij adviseren:

- Bij het opstellen of aanpassen van arbeidsovereenkomsten of contracten met topfunctionarissen aantoonbaar te controleren of de daarin gemaakte afspraken passen binnen de van toepassing zijnde maxima.
- Bij het opstellen of aanpassen van afspraken over ontslagvergoedingen of afvloeiingsregelingen met topfunctionarissen aantoonbaar te controleren of deze afspraken of regelingen passen.
- Tenminste één keer per jaar, als onderdeel van het interne controleplan, te controleren of de werkelijke bezoldiging van de topfunctionarissen in overeenstemming is met de overeengekomen afspraken en de van toepassing zijnde maxima.
- Als onderdeel van het interne controleplan per topfunctionaris alle betalingen aan de topfunctionaris gedurende het kalenderjaar te controleren (ook buiten de salarisadministratie).

Proces van de controle

Wij hebben een goed maar intensief controleproces gehad met de organisatie. Bij aanvang van de controle was de jaarrekening onvolledig. Op diverse aspecten bleek de aangeleverde controle informatie niet diepgaand genoeg. Daarnaast leidde met name de beperkt opgeleverde controledocumentatie rondom de grondexploitaties tot veel aanvullende vragen. Zo bleek een grondexploitatie wel onderkend in de paragraaf grondbeleid, maar was deze was niet zodanig verwerkt in de jaarrekening. Dit alles heeft tot een vertraging geleid in het controletraject.

Bij de controle van meerdere posten in de jaarrekening hebben wij bevindingen en controleverschillen gecontroleerd..

Wij gaan met de organisatie evalueren op welke wijze voor zowel ons als de organisatie de controle efficiënter kan worden uitgevoerd. Belangrijk aandachtspunt is dat de controledocumentatie navolgbaar is alsmede dat de ontvangen informatie is onderbouwd met objectieve controle informatie zoals bijvoorbeeld overeenkomsten, facturen of beschikkingen.

Proces jaarafsluiting

Gedurende de controle hebben veelvuldig correcties op de jaarstukken plaatsgevonden. Deze correcties zagen onder andere op het voldoen aan de voorschriften van de commissie BBV. Wij adviseren interne kwaliteitsmaatregelen te nemen en interne kwaliteitschecks uit te voeren voorafgaand aan de controle, om zo tot een meer efficiënte en effectieve controle te komen.

Daarnaast adviseren wij om vaktechnische vraagstukken vroegtijdig met ons af te stemmen alsmede het standpunt dat de gemeente heeft ingenomen zichtbaar, middels bijvoorbeeld een controlememo, te hebben getoetst aan het BBV.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Proces Verbijzonderde Interne Controle (VIC)

De VIC heeft een belangrijke rol in de totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast voert de VIC een interne controleplan uit, gericht op de verschillende processen binnen de gemeente. In de board letter hebben wij reeds aandachtspunten aangegeven ten aanzien van de uitvoering van de verbijzonderde interne controle. Het is van belang dat volgend jaar verder invulling gegeven wordt aan:

- Het adequaat scopen (zijn alle materiele stromen betrokken in de werkzaamheden en wordt alle wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader ondervangen) van de interne controlewerkzaamheden, waarbij zowel getrouwheids- als rechtmatigheidsaspecten in voldoende mate worden afgedekt.
- Het adequaat documenteren en onderbouwen van de uitgevoerde werkzaamheden en getrokken conclusies.
- Het evalueren van de uitgevoerde werkzaamheden, het rapporteren over bevindingen en het trekken van conclusies over de uitgevoerde werkzaamheden.
- Het evalueren van de consequenties van bevindingen voor de uitgevoerde werkzaamheden.
- Het opnemen van alle rechtmatigheidsaspecten in de evaluatie van werkzaamheden.

Inkopen prestatielevering en prijs

De controle van de inkopen is gegevensgericht uitgevoerd. Vanuit deze controle zijn door de VIC verschillende bevindingen geconstateerd ten aanzien van de prestatielevering. Wij hebben deze bevindingen geëvalueerd en geëxtrapoleerd naar de gehele massa. Doordat de steekproef uit meerdere selecties bestaat alsmede uit 2 verschillende risicoklassen is dit complex en tijdrovende exercitie geweest.

De uitkomst van deze evaluatie en extrapolatie heeft geleid tot een onzekerheid van 196k EUR. Deze onzekerheid betrekken wij bij het bepalen van ons oordeel.

Ook ten aanzien van de onderbouwing van de prijzen is het lastig geweest om vast te stellen of deze op een marktconforme wijze tot stand zijn gekomen omdat de afspraken niet altijd schriftelijk zijn vastgelegd. Wij adviseren de prijzen altijd schriftelijk vast te leggen om discussie achteraf te voorkomen.

Voor komend jaar vragen wij de aandacht van de organisatie om de steekproeven op homogene (zelfde soort facturen) massa te bepalen en de werkzaamheden met voldoende diepgang uit te voeren inclusief analyse, evaluatie en extrapolatie van de geconstateerde bevindingen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Immateriële vaste activa (IMVA)

Voorbereidingskosten grondexploitatie

In de jaarrekening waren de voorbereidingskosten van € 1,3 miljoen voor de grondexploitatie Woningbouw Deest-Zuid nog onder de immateriële vaste activa verantwoord. Dit is onterecht, omdat er in 2023 door de raad is besloten om een grondexploitatie te openen. Naar aanleiding van het raadsbesluit dienen de gemaakte kosten onder de voorraden te worden verantwoord. In de definitieve jaarrekening is dit gecorrigeerd.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Onder het BBV is het toegestaan om onder voorwaarden bijdrage aan activa van derden te activeren. De gemeente heeft dit in de jaarrekening ook opgenomen als waarderingsgrondslag. Daarnaast is het voorgeschreven dat er sprake is van een consistente verwerkingswijze.
Bij de controle hebben wij vastgesteld dat er vanuit de gemeente een subsidie is verstrekt voor de herbouw van een clubgebouw. Van de toegekende subsidie van € 400.000 is in 2023 € 80.000 verstrekt. Dit is direct als last verantwoord. Vooralsnog hebben wij in relatie tot de waarderingsgrondslag in de jaarrekening geen onderbouwing gekregen waarom in dit geval deze bijdrage aan activa in eigendom van derden direct als last verantwoord dient te worden. Wij hebben hier een controleverschil voor onderkent.

Ten aanzien van de ultimo 2023 verantwoorde bijdrage aan activa in eigendom van derden is vastgesteld dat deze derden deze tegen nihil heeft gewaardeerd. Het BBV schrijft voor dat de afschrijvingstermijn van de gemeente niet langer kan zijn dan die van derde. Hier is nu wel sprake van waardoor er niet wordt voldaan aan het BBV. Hierdoor ontstaat er een controleverschil van € 90.000

Materiële vaste activa (MVA)

Waardering vaste activa

Onderdeel van de controle is vast te stellen of de activa nog juist is gewaardeerd. De gemeente heeft dit ten aanzien van het oude zwembad en sporthal ook gedaan. Tijdens de controle hebben wij echter vastgesteld dat dit onjuist is gedaan alsmede dat de afwaardering onjuist (zie ook grondexploitatie) was verwerkt.
De gemeente had de resterende boekwaarde inclusief de waarde van de grond naar nihil afgewaardeerd. Dit is onjuist omdat in januari 2024 nog gebruik wordt gemaakt van de opstallen alsmede er geen reden is om de grond, waarvan de waarde niet wijzigt, af te waarderen. Impact hiervan is dat activa € 91.000 te laag is verantwoord.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Immateriële vaste activa (IMVA)

Voorbereidingskosten grondexploitatie

In de jaarrekening waren de voorbereidingskosten van € 1,3 miljoen voor de grondexploitatie Woningbouw Deest-Zuid nog onder de immateriële vaste activa verantwoord. Dit is onterecht, omdat er in 2023 door de raad is besloten om een grondexploitatie te openen. Naar aanleiding van het raadsbesluit dienen de gemaakte kosten onder de voorraden te worden verantwoord. In de definitieve jaarrekening is dit gecorrigeerd.

Bijdrage aan activa in eigendom van derden

Onder het BBV is het toegestaan om onder voorwaarden bijdrage aan activa van derden te activeren. De gemeente heeft dit in de jaarrekening ook opgenomen als waarderingsgrondslag. Daarnaast is het voorgeschreven dat er sprake is van een consistente verwerkingswijze.
Bij de controle hebben wij vastgesteld dat er vanuit de gemeente een subsidie is verstrekt voor de herbouw van een clubgebouw. Van de toegekende subsidie van € 400.000 is in 2023 € 80.000 verstrekt. Dit is direct als last verantwoord. Vooralsnog hebben wij in relatie tot de waarderingsgrondslag in de jaarrekening geen onderbouwing gekregen waarom in dit geval deze bijdrage aan activa in eigendom van derden direct als last verantwoord dient te worden. Wij hebben hier een controleverschil voor onderkent.

Materiële vaste activa (MVA)

Waardering vaste activa

Onderdeel van de controle is vast te stellen of de activa nog juist is gewaardeerd. De gemeente heeft dit ten aanzien van het oude zwembad en sporthal ook gedaan. Tijdens de controle hebben wij echter vastgesteld dat dit onjuist is gedaan alsmede dat de afwaardering onjuist (zie ook grondexploitatie) was verwerkt.
De gemeente had de resterende boekwaarde inclusief de waarde van de grond naar nihil afgewaardeerd. Dit is onjuist omdat in januari 2024 nog gebruik wordt gemaakt van de opstallen alsmede er geen reden is om de grond, waarvan de waarde niet wijzigt, af te waarderen. Impact hiervan is dat activa € 91.000 te laag is verantwoord.

Aandachtspunt is dat de gemeente in deze situaties tijdig en conform het BBV handelt. Op moment van besluitvorming ten aanzien van nieuwbouw sporthal en zwembad ontstaat er een nieuwe situatie. Op dat moment alsmede jaarlijks en bij elk andere nieuwe gebeurtenis had de gemeente moeten vaststellen wat hiervan de impact is. Onze conclusie is dat de impact (schattingswijziging t.a.v. de afschrijvingstermijn) van deze wijziging niet zichtbaar is vastgesteld.
De mogelijke impact is dat de verwachte gebruiksduur korter is dan oorspronkelijk verwacht en dat de boekwaarde over de resterende gebruiksduur moet worden afgeschreven. Juiste verwerking had er toe geleid dat de afschrijving de afgelopen jaren hoger was geweest in plaats van dat de afboeking in één keer in 2023 wordt verwerkt.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Materiële vaste activa (vervolg)

Aandachtspunt is dat de gemeente in deze situaties tijdig en conform het BBV handelt. Op moment van besluitvorming ten aanzien van nieuwbouw sporthal en zwembad ontstaat er een nieuwe situatie. Op dat moment alsmede jaarlijks en bij elk andere nieuwe gebeurtenis had de gemeente moeten vaststellen wat hiervan de impact is. Onze conclusie is dat de impact (schattingswijziging t.a.v. de afschrijvingstermijn) van deze wijziging niet zichtbaar is vastgesteld.
De mogelijke impact is dat de verwachte gebruiksduur korter is dan oorspronkelijk verwacht en dat de boekwaarde over de resterende gebruiksduur moet worden afgeschreven. Juiste verwerking had er toe geleid dat de afschrijving de afgelopen jaren hoger was geweest in plaats van dat de afboeking in één keer in 2023 wordt verwerkt.

Wij hebben vastgesteld dat de afschrijving van de verbouwing van het gemeentehuis onjuist is bepaald. De afschrijving is hierdoor € 27.000 te hoog.

<u>Verloopoverzicht</u>
In het verloopoverzicht wordt zichtbaar gemaakt welke mutaties er gedurende het jaar in de MVA hebben plaatsgevonden. Tijdens de controle hebben wij de volgende fouten geconstateerd die zijn gecorrigeerd in de definitieve versie van de jaarrekening:

1. Investeringen en bijdrage van derden (subsidies) die worden ontvangen zijn gesaldeerd. Dit leidt tot een verhoging van de investeringen en bijdrage van derden € 95.000.
2. Een verkoop van een activum was ten onrechte als afwaardering in plaats van desinvestering verwerkt. Omvang hiervan € 401.000.

Wij adviseren de gemeente na te gaan op welke wijze de administratie kan worden aangepast zodat eenvoudig het juiste verloopoverzicht wordt gegenereerd. Indien dat niet mogelijk is, is het van belang dit onderdeel te maken van het afsluitproces.

<u>Voorbereidingskosten investeringen</u>
In de MVA-staat zijn verschillende voorbereidingskredieten en gerealiseerde kosten opgenomen. Gezien de beperkte omvang hiervan in de jaarrekening hebben wij hier geen diepgaande werkzaamheden op uitgevoerd. Wel vinden wij het van belang de gemeente te wijzen op het feit dat er specifieke voorwaarden gelden voor wanneer de voorbereidingskosten geactiveerd mogen worden en hoe deze verwerkt dienen te worden. Wij adviseren de gemeente als onderdeel van het afsluitproces zichtbaar vast te stellen of de gehanteerde verwerkingswijze in overeenstemming met het BBV is.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Materiële vaste activa (vervolg)

Investeringskredieten

Bij de controle van het overzicht van de investeringskredieten zoals opgenomen in de jaarrekening hebben wij meerdere verschillen geconstateerd. In de definitieve versie van de jaarrekening zijn deze gecorrigeerd. Hierdoor loopt de gemeente een verhoogd risico dat er investeringen worden gedaan voor een hoger bedrag dan waarvoor de raad budget beschikbaar heeft gesteld.

Tevens hebben wij vastgesteld dat de systematiek waarop het krediet wordt bepaald niet in alle gevallen consistent wordt gedaan. Hiermee bedoelen wij dat de ene keer het krediet het bedrag met de subsidie van een derden is en de andere keer juist weer zonder de subsidie. Wij adviseren de gemeente 1 uniforme werkwijze te hanteren.

Schatkistbankieren

Voor de presentatie van omtrent schatkistbankieren, afgezet tegen het drempelbedrag conform de Wet Fido en de uitvoeringsregeling Fido, zijn diverse correcties noodzakelijk geweest. Wij adviseren in de toekomst 1-op-1 het daartoe voorgeschreven format voor de berekening van de bedragen die buiten ‘s Rijks schatkist aangehouden mogen worden te volgen.

Vorderingen

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

Ten aanzien van de uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar hebben wij de volgende bevindingen:

- Onder de overige vorderingen (debiteuren algemene dienst) zijn vorderingen op openbare lichamen opgenomen. Het BBV schrijft voor dat deze apart van elkaar gepresenteerd moeten worden. Dit is in de definitieve jaarrekening gecorrigeerd.
- De vordering TOZO/ BBZ is voor het deel dat aan het Rijk bij ontvangst moet worden terugbetaald voorzien voor oninbaarheid. Dit is geen voorziening maar had als schuld gepresenteerd moeten worden in de jaarrekening. Dit is in de definitieve jaarrekening gecorrigeerd.

Overlopende activa

Ten aanzien van de overlopende activa hebben wij de volgende bevindingen:

- Onder nog te verhalen posten is bedrag verantwoord dat betrekking heeft op een specifiek bestedingsdoel. Derhalve dient dit onder de overlopende activa onder "Overige Nederlandse overheidslichamen te presenteren. Dit is gecorrigeerd in de definitieve jaarrekening.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Eigen vermogen

Wij hebben vastgesteld dat van dotaties en onttrekkingen van reserves de gepresenteerde bedragen niet altijd overeenkomen met het betreffende raadsbesluit. Het is van belang dat de organisatie zelf vaststelt of de dotaties en onttrekkingen met raadsbesluiten overeenkomen, of dat van de bedragen in de besluiten mag worden afgeweken. Voor de getrouwheid hebben wij geconcludeerd dat de mutaties in lijn zijn met het besluit (beleid) alsmede doel waarvoor de reserve is gevormd. Op grond hiervan heeft dit niet geleid tot een getrouwheidsfout. Wel heeft de gemeente terecht een rechtmatigheidsfout gerapporteerd voor de afwijkingen.

Het BBV schrijft voor dat de aard en reden van elke reserve moet worden toegelicht in de jaarrekening. De gemeente heeft hiervoor de toelichting die onderdeel was van een bijlage onderdeel gemaakt van de jaarrekening. Hiermee wordt voldaan aan de vereisten van het BBV.

Verder hebben wij geen nota reserves en voorzieningen gevonden. In de financiële verordening is opgenomen dat deze er wel dient te zijn. Wij adviseren deze nota als nog op te stellen om zou duidelijke en eenduidige afspraken te maken.

Voorzieningen

Naar aanleiding van de controle van de voorzieningen hebben wij de volgende bevindingen:

1. De gemeente heeft een voorziening gevormd voor het egaliseren van gymmaterialen. Voorziening voor de egalisatie van kosten mag alleen gevormd worden voor groot onderhoud. Wij hebben vastgesteld dat ook kosten die rechtstreeks via de exploitatie dienen te verlopen in de voorziening zijn opgenomen. Dit is niet toegestaan en derhalve voldoet de gevormde voorziening niet aan de voorschriften van het BBV. Dit leidt tot een controleverschil van € 99.000.
2. Voorziening onderhoud Uivermeertje is onjuist gepresenteerd. Deze is nu als egalisatie voorziening gepresenteerd. Voorziening is echter gevormd vanuit ontvangen bedrag van een derden waarvoor gemeente specifieke werkzaamheden dient te verrichten. Op grond hiervan dient de voorziening als voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is gepresenteerd te worden. Gemeente heeft de benodigde presentatiecorrectie in de definitieve versie van de jaarrekening doorgevoerd.
3. Voorziening onderhoud Uivermeertje wordt jaarlijks rente aan gedoteerd. Het doteren van rente aan een voorziening is niet toegestaan. Het is zaak dat de gemeente hier rekening mee houdt ten einde te voldoen aan het BBV.
4. Voorziening egalisatie riolering is een bedrag als vrijval gepresenteerd is het verloopoverzicht. Dit is echter een aanwending. In de definitieve jaarrekening is de presentatiecorrectie doorgevoerd.

De gemeente heeft momenteel 1 voorziening gevormd ten aanzien van riolering. Tijdens de controle hebben wij vastgesteld dat de gemeente wel een plan heeft laten opstellen voor toekomstige vervangingsinvesteringen. Wat is opvalt is dat er geen aparte voorziening is waarin wordt gespaard voor deze vervangingen. We geven de gemeente in overweging mee om dit wel te gaan doen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Overlopende passiva

Bij de controle van de overlopende passiva en daarbij uitgevoerde voortgezette controle hebben wij de volgende bevindingen:

1. Subsidie herbouw clubgebouw: Onder de IMVA hebben wij deze verstrekte subsidie reeds benoemd. Onder de overlopende passiva was het restant van de subsidie als nog te betalen verantwoord. Aangezien er voorwaarden zijn verbonden aan de subsidie en dat deel geen betrekking heeft op 2023 was er ten onrechte een verplichting en last verantwoord van € 320.000. Hiervoor hebben wij een controleverschil onderkend.
2. Vanuit de voortgezette controle:
    a) opgenomen verplichting voor een nog te ontvangen afrekening was te laag ingeschat. Impact is dat de lasten/ schulden € 60.000 te laag waren verantwoord. Hiervoor hebben wij een controleverschil onderkend;
    b) factuur ontvangen in 2024 maar prestatie in 2023 was ten onrechte niet verwerkt in de jaarrekening 2023. Het gaat hier om een investering MVA van € 978.000. In de definitieve jaarrekening is deze alsnog verwerkt;
    c) voor 3 verplichtingen gold dat deze aan 2023 waren toegerekend echter dat de prestatie betrekking heeft op 2024. Deze zijn niet gecorrigeerd zodat de last van € 102.000 ten onrechte aan 2023 is toegerekend. Hiervoor hebben wij een controleverschil onderkend.
3. Aandachtspunten naar de toekomst toe is dat de inschattingen op basis van de meest actuele informatie wordt gemaakt. Voor nu leidt dit niet tot materiele verschillen maar naar de toekomst toe zou dit mogelijk wel het geval kunnen zijn. Wij adviseren hiervoor aandacht te hebben in het afsluitproces.
4. Voor onderwijsachterstandbeleid is er een verplichting (vooruitontvangen voorschotbedrag) verantwoord. Deze ontstaat door de wijze waarop gemeente Druten de uren die hiervoor maakt administratief verwerkt. Conclusie is dat er echter geen verplichting jegens een derden is en dat er derhalve ten onrechte een verplichting is verantwoord. Hierdoor ontstaat er een controleverschil van € 157.000.

Subsidies

Wij constateren gedurende de controle van de verstrekte subsidies dat de gemeente niet altijd evalueert of een subsidie aan voorwaarden gebonden is en of aan deze voorwaarden wordt voldaan. Dit is van belang voor het vaststellen van de subsidie en voor de wijze van verwerking in de jaarstukken. Daarnaast is het tijdig vaststellen van verstrekte subsidies een aandachtspunt. Hiermee bedoelen wij dat nog niet alle van de over 2022 verstrekte subsidies zijn vastgesteld en afgerekend/ vastgesteld.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Nadere toelichting

Overige opbrengsten	Bij het controleren van de overige opbrengsten hebben wij vastgesteld dat er verschillende opbrengsten uit voorgaande jaren niet aan het juiste boekjaar zijn toegerekend. Bij het verantwoorden van baten geldt weliswaar het voorzichtigheidsprincipe wat betekent dat baten pas verantwoord mogen worden als deze voldoende zeker zijn. Het is van belang dat gemeente Druten zich inspant om tijdig over informatie van derden te beschikken om de baten aan het juiste boekjaar toe te kunnen rekenen.
Baten Specifieke Uitkeringen	De baten met betrekking tot de Specifieke Uitkeringen zijn niet op een specifieke grootboekrekening verantwoord in de administratie. Hierdoor zijn de baten lastig navolgbaar. Wij adviseren de baten omtrent Specifiek Uitkeringen separaat inzichtelijk te maken alsmede de voortgang zichtbaar de relateren aan de gerealiseerde kosten.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

3. Jaarverslag

Jaarverslag – Kwaliteit toelichting

Jaarverslag voldoet aan eisen BBV

In het BBV zijn diverse eisen opgenomen voor de vorm en inhoud van het jaarverslag. Wij hebben vastgesteld dat uw jaarverslag voldoet aan de eisen die het BBV hieraan stelt.

Kwaliteit paragrafen

In het BBV zijn diverse eigen opgenomen voor de mate van toelichting in de paragrafen. Wij hebben vastgesteld dat de toelichting in de paragrafen voldoet aan de vereisten vanuit het BBV.

Verenigbaarheid jaarrekening en jaarverslag

Wij zijn verplicht vast te stellen of wij op grond van de tijdens de controle verkregen informatie onjuistheden of tegenstrijdigheden hebben geconstateerd tussen de jaarrekening en het jaarverslag die gebruikers van de jaarstukken zouden kunnen beïnvloeden. Dit is naar onze mening niet het geval.

Informatiewaarde

We hebben de informatiewaarde van uw jaarrekening gebaseerd op de inzichtelijkheid, concreetheid en kwaliteit van de analyses vanuit perspectief van de gemeenteraad. De inzichtelijkheid is toereikend en geeft de gebruiker voldoende inzicht in de ontwikkelingen, gerealiseerde prestaties en de oorzaken van de afwijkingen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Relatie tussen kengetallen

De kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden bezien. Uit de combinatie van de kengetallen kan een beeld worden verkregen van de financiële positie van uw organisatie. Daarbij kan ook inzichtelijk worden gemaakt wat de oorzaak is van uw financiële positie.

De analyse van de weerstandsratio en de financiële kengetallen is een onderdeel van het jaarverslag en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Vanuit onze controlerende rol is vastgesteld of het jaarverslag (en dus deze paragraaf) niet strijdig is met de jaarrekening en geen materiële onjuistheden bevat.

Weerstandsvermogen

In de paragraaf weerstandsvermogen heeft het college een overzicht opgenomen van de weerstandscapaciteit. Het weerstandsvermogen bedraagt volgens deze paragraaf € 23,2 miljoen (2022: € 22,8 miljoen).

In de paragraaf weerstandsvermogen zijn de relevante risico's benoemd. Uw organisatie heeft op basis van interne berekeningen het totale bedrag aan gewogen risico's waaraan de organisatie is blootgesteld bepaald op € 2,4 miljoen (2022: € 2,6 miljoen). In de bijbehorende programmaverantwoording in de paragraaf weerstandsvermogen is een specificatie van deze risico's opgenomen.

Solvabiliteit

Het solvabiliteitsratio bedraagt ultimo 2023 30% (2022: 31%). Voor de solvabiliteit geldt dat hoe hoger dit percentage is, hoe beter uw organisatie in staat is om haar verplichtingen op lange termijn te voldoen.

De netto schuldquote bedraagt 57% (2022: 49%). De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van uw organisatie ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Zowel de solvabiliteit als de netto schuldquote laten ten opzichte van voorgaand jaar een positieve ontwikkeling zien.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie van uw organisatie is het van belang te beoordelen of de structurele baten en lasten in verhouding tot elkaar zijn. Een positief kengetal betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten en uw organisatie daardoor incidentele kosten kan permitteren.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

4. Significante risico’s

Jaarrekening – Significante risico's

In onze controleaanpak hebben wij een aantal significante risico's onderkend voor de controle van de jaarrekening van uw gemeente. Hieronder gaan wij nader in op deze significante risico's en zetten wij in hoofdlijnen uiteen welke werkzaamheden wij hebben verricht om deze significante risico's te mitigeren.

Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het significante risico voor de inkopen met een waarde < € 5.000 doordat hierbij 1 persoon akkoord kan geven voor bestelling, budget en prestatie. Hierdoor onderkennen wij een verhoogd risico op het verantwoorden van niet zakelijke kosten.	De verbijzonderde interne controle heeft een gegevensgerichte steekproef met een verhoogd risico uitgevoerd op de populatie inkopen met een waarde < € 5.000.	Het significante risico is gerelateerd aan het risico dat 1 persoon verschillende functies/ taken uitoefent rondom de realisatie van kosten. Wij hebben het inkoopproces in kaart gebracht door opzet en bestaan van dit proces vast te stellen. Daarnaast hebben wij dit risico kunnen mitigeren door gegevensgerichte detailcontroles uit te voeren op de inkopen met een waarde < € 5.000.

Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het management bevindt zich in een positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersing te doorbreken die anderszins effectief lijkt te werken. Het risico is verondersteld in alle entiteiten aanwezig. Wij hebben dit risico specifiek onderkend ten aanzien van de memoriaalboekingen die worden gemaakt in het afsluitingsproces.	Gegeven de aard van het risico, waarbij interne beheersing wordt doorbroken, kan dit risico niet worden gemitigeerd door middel van interne beheersing.	Het doorbreken van beheersingsmaatregelen door het management is op basis van de controlestandaarden altijd een significant risico. Interne beheersingsmaatregelen, ongeacht hoe goed in opzet en bestaan, kunnen risico's van materiële onjuistheden in de jaarrekening slechts beperken, en niet volledig mitigeren, wegens de inherente beperkingen van interne beheersmaatregelen. Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Tevens hebben wij specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijke schattingen van het college. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het college.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Significante risico’s

Omschrijving risico	Aanpak management	Eigen controlewerkzaamheden
Het significante risico met betrekking tot het doorbreken van interne beheersing door het management voor de waardering van de grondexploitatie	Gegeven de aard van het risico, waarbij interne beheersing wordt doorbroken, kan dit risico niet worden gemitigeerd door middel van interne beheersing.	Het significante risico is gerelateerd aan de inschatting van de verliesvoorziening. Wij hebben dit risico kunnen mitigeren door gegevensgerichte detailcontroles uit te voeren, op de nog te maken kosten & opbrengsten, indexatie van schatting en fasering van de grondexploitatie.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Jaarrekening – Verantwoordelijkheden m.b.t. fraude

Uw verantwoordelijkheid

- De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij de gemeenteraad en het college. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het opzetten en onderhouden van interne beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële rapportage, de werking van de bedrijfsvoering en naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving.
- Het uitvoeren, vastleggen en actualiseren van de frauderisicoanalyse als geïntegreerd onderdeel van de bij uw gemeente in gebruik zijnde interne beheersing, een evaluatie van de mogelijke impact en waarschijnlijkheid van frauderisico's en de ondernomen acties om frauderisico's te beperken, inclusief de risico's van omkoping, corruptie en frauderisico's met betrekking tot cybersecurity.
- Het waarborgen dat de cultuur en de omgeving van uw organisatie integer zijn en ethisch gedrag bevorderen.
- Het onderzoeken van iedere vermeende of vermoede misstand die onder de aandacht van de gemeenteraad en het college wordt gebracht; en
- Daarnaast is de gemeenteraad verantwoordelijk voor het monitoren van het risico op managementfraude, voor het bepalen of de interne beheersmaatregelen voldoende zijn om frauderisico's te identificeren, voor de beoordeling van de competentie en integriteit van zichzelf en van het college en voor het versterken van een cultuur van integriteit en ethisch gedrag.

Onze verantwoordelijkheid

- Wij hebben een fraudediscussie gevoerd en bevestigingen verkregen van de gemeenteraad, het college en anderen binnen de entiteit ten aanzien van de interne beheersing, risico-inschattingen (inclusief de processen om de risico's op fraude in de entiteit te identificeren en erop in te spelen), en eventuele kennis met betrekking tot fraude of vermoede fraude.
- Verder hebben wij het college verzocht om informatie die het eventueel aan zijn werknemers heeft meegedeeld over haar visie op bedrijfspraktijken en ethisch gedrag.
- Daarnaast hebben wij inzicht verkregen in de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefenen op de door het college gevolgde processen om de risico's op fraude te identificeren en hierop in te spelen.
- Wij hebben de geplande controlewerkzaamheden besproken met de gemeenteraad.
- Wij moeten adequaat reageren op tijdens de controle geconstateerde (vermoede) fraude.
- Wij rapporteren over onze gevolgde controleaanpak met betrekking tot fraude(risico's) in de controleverklaring.

Geen aanwijzingen

Tijdens onze controlewerkzaamheden zijn geen aanwijzingen van fraude onder onze aandacht gekomen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Flynth

5. Interne beheersing

Algeheel beeld interne beheersing

Procesmonitor

Proces	Status 2023	Status 2022	Bevinding
Financial reporting (P&C Cyclus)			4
Inkopen			1, 2 en 3
Aanbestedingen			6
Betalingen			
Treasury			3 en 8
Personeel en salarisadministratie			
Omgevingsvergunningen			5
Subsidieverstrekkingen			
Verhuur en pachten			
Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)			7, 8 en 9
Jeugdhulp			7, 8 en 9
Uitkeringen			
Grondexploitatie			

Toelichting

Wij hebben in bovenstaand overzicht aangegeven wat de kwaliteit van het primaire proces is. Oranje wil zeggen dat niet alle risico's zichtbaar in het proces worden afgedekt. Dit kan bijvoorbeeld komen doordat een controle onvoldoende zichtbaar is of omdat het een bewuste keuze is om een bepaald risico te accepteren, omdat het bijvoorbeeld te veel inspanning kost om het risico in het proces zelf te mitigeren. Slot- en sluitstuk van de gemeente is de verbijzonderde interne controle (VIC). De VIC stelt achteraf gegevensgericht vast of transacties op een juiste manier tot stand zijn gekomen en zijn verwerkt in de administratie. Op basis van de huidige informatie hebben wij dan ook geen indicatie dat de bevindingen van invloed hoeven te zijn op het oordeel bij de jaarrekening.

Toelichting	
	De inrichting van het proces is zodanig dat een (deels)systeem gerichte controle mogelijk is. De systeem gerichte controle is alleen mogelijk wanneer proces opzet is beschreven waardoor er sprake is van een uniforme werkwijze, de IT passende maatregelen heeft, toereikende en zichtbare interne beheersing en de VIC de werking heeft vastgesteld.
	De inrichting van het proces voldoen gedeeltelijk, maar de risico's die ermee samenhangen, vormen geen directe bedreiging voor de bedrijfsprocessen en de risico's zijn met aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden af te dekken.
	De inrichting van het proces voldoet niet en geeft aanvullende wezenlijk aanvullende risico's voor de jaarrekening controle.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Interne beheersing

Hieronder hebben wij de onderkende risico's met een hoge impact opgenomen. Deze risico's laten zich omschrijven als: Bevinding is van groot belang voor de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing, waarbij een risico aanwezig is dat hierdoor de jaarrekening een afwijking van materieel belang kan bevatten of de organisatie kwetsbaar is voor fraude.

#	Bevinding	Impact	Risico en aanbeveling
2.	*Inkopen* Facturen < € 5.000 geldt geen 4-ogen principe		**Constatering**: Voor inkoopfacturen < € 5.000 geldt geen 4-ogen principe. **Risico**: Geen prestatie, het knippen van facturen waardoor lasten in de jaarrekening worden verantwoord waar geen prestatie tegenover staat of geen zakelijk prestatie. **Aanbeveling:** Jaarlijks evalueren of de gehanteerde grens nog passend is.

De uitkomsten van bovenstaande bevinding zijn terug te lezen in het hoofdstuk jaarrekening nadere toelichting. Hetzelfde geldt voor onderstaande bevinding waarover wij eerder (2021) in een managementletter hebben gerapporteerd.

6.	*2021* *5.3 Controle op prestatielevering inkopen*		**Status 2023: Niet opgevolgd** In dit kader verwijzen wij naar bevinding 1 van de managementletter.

Voor de uitkomsten ten aanzien van de beheersing van de IT wordt verwezen naar de volgende pagina's. Aandachtspunt voor komend jaar is dat de benodigde informatie ten tijde van de interim-controle voor ons beschikbaar is.

8.	*2021* *5.7 Dienstverleningsovereenkomst met ICT Rijk van Nijmegen (IRvN)*		**Status 2023: Onderhanden** Wij adviseren u met IRvN het gesprek aan te gaan in hoeverre zij al kunnen voldoen aan de eisen van ISAE 3402 standaarden en welke noodzakelijke stappen gezet moeten worden om te waarborgen dat de dienstverlening naar uw organisatie op niveau blijft.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Bijlagen

IT-omgeving (1/4)

Tijdens de uitvoering van de controle beoordelen we de IT-omgeving in relatie tot de jaarrekening. De inzichten die wij verworven hebben uit de IT-omgeving in het kader van de jaarrekeningcontrole willen we graag met u delen voor logische toegangsbeveiliging en autorisatiebeheer op applicatie niveau en voor de continuïteit op organisatieniveau.

	Logische toegangsbeveiliging	Autorisatie -beheer	Toelichting
Netwerk			Voor de toegang tot het netwerk is een wachtwoord ingericht dat met een twee-factor authenticatie. We constateren dat het wachtwoord uit minimaal 8 tekens moest bestaan. Vanaf 1 november 2023 is dit 15 tekens geworden. Hiermee voldoet het wachtwoord vanaf 1 november aan de te stellen eisen. De instroom, doorstroom en uitstroom van gebruikersaccounts binnen het netwerk is uitbesteed aan ICT Rijk van Nijmegen. We constateren geen bijzonderheden omtrent de gebruikersaccounts binnen het netwerk. Wel hebben we bij ICT Rijk van Nijmegen geconstateerd dat er geen specifieke procedures/richtlijnen zijn voor het beheer van accounts met sterke rechten (superusers).
Financiële administratie			De toegang tot de applicatie is beperkt tot de gebruikers met toegang tot het netwerk. We constateren dat medewerkers ruime rechten hebben ten aanzien van het initiëren van memoriaalboekingen. We zien dat u vervangende maatregelen neemt om de risico's te beperken. Tevens constateren we dat er geen formeel proces/procedure is geïmplementeerd rondom autorisatiebeheer (aanmaken/wijzigen/verwijderen), vindt er geen periodieke controle plaats op de gebruikerslijsten en autorisatiematrixen en zijn er geen specifieke procedures/richtlijnen zijn voor het beheer van accounts met sterke rechten (superusers). De risico's bestaan dat ongeautoriseerde toegang wordt verkregen en dat het gebruik van sterke accounts niet op een beheerste manier plaatsvindt met potentiële gevolgen ten aanzien van de beschikbaarheid, integriteit en betrouwbaarheid van informatie. We hebben begrepen dat jullie een maandelijkse controle aan het invoeren zijn. Wij adviseren u een formeel proces/procedure te implementeren rondom autorisatiebeheer, periodieke controle uit te voeren op de gebruikerslijsten en autorisatiematrixen en procedures/richtlijnen op te stellen voor het beheer van accounts met sterke rechten (superusers).

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Bijlagen

IT-omgeving (2/4)

	Logische toegangsbeveiliging	Autorisatie -beheer	Toelichting
Sociaal domein			De toegang tot de applicatie is beperkt tot de gebruikers met toegang tot het netwerk. We constateren dat sommige gebruikersgroepen zowel beschikkingen kunnen maken, leveringen factureerbaar kunnen maken als betaalbaar stellen. We zien dat u vervangende maatregelen neemt om de risico's te beperken. Zo hebben we vastgesteld dat er controleslagen zijn opgenomen rondom het verwerken van de beschikkingen en betaalbaar stellen van de betaallijst, waarbij tevens meerdere functionarissen zijn betrokken. Wel willen we u, bij de inrichting van het gebruikersbeheer, ter overweging meegeven om functiescheiding aan te brengen tussen het maken van beschikkingen, leveringen factureerbaar maken en betaalbaar stellen. Bovendien constateren we dat relatief veel medewerkers beheersrechten hebben. We adviseren u dergelijke sterke rechten te beleggen bij maximaal twee medewerkers. Tot slot vragen wij uw aandacht voor het zichtbaar periodiek autoriseren van de rechten en rollen per gebruiker (of -groep) en het opstellen van procedures/richtlijnen voor het beheer van accounts met sterke rechten (superusers), zie hiervoor ook de vorige pagina onder Financiële administratie.
Uitkeringen			De toegang tot de applicatie is beperkt tot de gebruikers met toegang tot het netwerk. We constateren dat relatief veel medewerkers beheersrechten hebben. Bovendien is een generiek account actief met beheersrechten en heeft een consulent beheersrechten. We adviseren u dergelijke sterke rechten te beleggen bij maximaal twee medewerkers die niet betrokken zijn in het reguliere proces. Bovendien adviseren wij u generieke accounts af te schaffen. Tot slot vragen wij uw aandacht voor het zichtbaar periodiek autoriseren van de rechten en rollen per gebruiker (of -groep) en het opstellen van procedures/richtlijnen voor het beheer van accounts met sterke rechten (superusers), zie hiervoor ook de vorige pagina onder Financiële administratie.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Bijlagen

IT-omgeving (3/4)

Onderdeel continuïteit	Impact	Toelichting
Fysieke beveiliging		Bij de organisatie wordt gebruik gemaakt van een pasjes/badges-systeem omtrent de toegang van de niet-publieke ruimte.
Remote access		Voor zowel remote access als toegang vanaf locatie is two-factor authenticatie van toepassing.
Preventie		U maakt gebruik van een firewall en virusscanner. Verder maakt u gebruik van een computerbeveiligingsservice via ICT Rijk van Nijmegen.
Monitoring		Ten aanzien van monitoring maakt u gebruik van een computerbeveiligingsservice die realtime dreigingen monitort.
Informatie-beveiligingsbeleid		U heeft in 2023 uw informatiebeveiligingsbeleid geactualiseerd.
Back-up		De back-up procedures en uitvoering is uitbesteed aan ICT Rijk van Nijmegen. Uit de uitvoering blijken geen bijzonderheden. De mogelijkheid bestaat om (gedeeltelijke) restore van data uit te voeren waardoor we geen aanleiding tot verbetering onderkennen.
Change management		U heeft de wijzigingen van applicaties uitbesteed aan ICT Rijk van Nijmegen. Dit is geborgd in standaard werkprocessen binnen Topdesk. De vereiste stappen binnen het proces waarborgen de interne beheersing van de aanpassingen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Bijlagen

IT-omgeving (4/4)

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving	Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen daaromtrent raken dan ook slechts die onderdelen, die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij ter zake geen volledigheid pretenderen. Op grond van artikel 393 lid 4, Titel 9 Boek 2 BW rapporteren wij onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de controle van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Daarnaast maken wij in onze controleaanpak de afweging voor welke processen en stromen wij een gegevensgerichte aanpak passend vinden en voor welke processen en stromen wij in belangrijke mate steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wij zijn van mening dat voldoende maatregelen zijn getroffen om de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking en informatievoorziening te waarborgen.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

6. Externe ontwikkeling

De externe ontwikkelingen die op de volgende pagina's staan zijn ontwikkelingen in wet- en regelgeving die wij in generieke zin onderkennen. Deze ontwikkelingen zijn niet specifiek gemaakt voor gemeente Druten.

Externe ontwikkelingen (1/2)

Inhuur van externen

Op 1 mei 2006 is de Verklaring Arbeidsrelatie vervallen en vanaf dat moment is de Wet DBA van kracht geworden. Hierbij heeft de Belastingdienst in overleg modelovereenkomsten bij de inhuur van externen, direct of via bijvoorbeeld een uitzendbureau, of bemiddelingsbureau opgesteld.

Op het moment dat exact volgens deze regels wordt gewerkt, loopt de opdrachtgever geen risico, in de praktijk is dat echter over het algemeen niet zo. Een externe doet mee aan het personeelsfeest, ontvangt een kerstpakket, werkt op een laptop van de opdrachtgever, werkt er al jaren 4 dagen per week etc. De modelovereenkomsten voor vrije vervanging zijn bijvoorbeeld per 1 januari 2024 vervallen waar niet altijd op wordt gelet.

Tot en met 2024 geldt er vanuit de Belastingdienst nog het handhavingsmoratorium, maar dat vervalt per 1 januari 2025. Dit houdt in dat de Belastingdienst dan kan gaan naheffen, niet terug naar het verleden, maar wel vanaf dat moment. Op dit moment wordt er ook gecontroleerd door de Belastingdienst, zij hebben hiervoor extra personeel aangenomen en bij deze controles wordt vaak geconstateerd dat er geen sprake is van een externe, maar gewoon van een werknemer. Dit bijvoorbeeld omdat iemand via zijn eigen B.V. wordt ingehuurd tijdens ziek en piekdiensten. Het is van belang om in 2024 ervoor te zorgen dat het proces bij de inhuur van externen op orde is.

NIS2

De NIS2-regelgeving introduceert strenge(re) eisen op het gebied van cyber- en informatiebeveiliging voor de ondernemingen die onder de nieuwe wet als essentiële of belangrijke entiteit worden aangewezen.

Volgens de NIS2-regelgeving kan de gemeente Druten als een NIS2 essentiële entiteit worden aangemerkt. Het moeten voldoen aan NIS2 is niet op basis van aanwijzing, maar automatisch. Belangrijke nieuwe verplichtingen zijn:

- Verplichting tot uitvoeren risicobeoordeling en nemen van passende maatregelen om risico's te mitigeren.
- Verplichting tot het melden van incidenten binnen 24 uur; en
- Verplichting tot het registreren in een Europees register.

Inwerkingtreding van de NIS2-regelgeving is per 1 september met handhaving vanaf 1 oktober 2024. Het is van belang dat u tijdig voorbereidingen treft. Het niet voldoen aan de NIS2-regelgeving kan significante boetes tot gevolg hebben in de vorm van geldboetes als ook eventuele persoonlijke aansprakelijkheid van het college.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Externe ontwikkelingen (2/2)

Duurzaamheid - ESG

In een tijdperk waarin duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid centraal staan, wordt de noodzaak voor duurzaamheidsverslaggeving in de publieke sector steeds urgenter. Organisaties in de publieke sector hebben een intrinsieke verantwoordelijkheid om transparantie te bieden over hun impact op mens en milieu. Het opstellen en delen van een duurzaamheidsverslag is niet langer een optionele praktijk, maar eerder een essentiële stap naar het opbouwen van vertrouwen, het voldoen aan verwachtingen van belanghebbenden en het stimuleren van positieve verandering.

Duurzaamheidsverslaggeving is momenteel geen wettelijke vereiste voor organisaties in de publieke sector, maar het belang ervan wordt steeds groter. De samenleving hecht veel waarde aan duurzaamheid en verslaggeving hierover. Vanaf het boekjaar 2024 zullen beursgenoteerde bedrijven zich conformeren aan de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) en de European Sustainability Reporting Standards (ESRS) als leidende richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving.

Duurzaamheidsonderwerpen worden volgens de laatste standaarden gecategoriseerd in Environmental, Social en Governance, ofwel ESG. Dit gaat dus verder dan alleen klimaat gerelateerde aspecten. In de ESRS is een nuttig kader opgenomen van thema's die relateren aan ESG. Het is echter geen allesomvattend model, aangezien er voor organisaties mogelijk relevante thema's zijn die niet zijn opgenomen, en omgekeerd. Het kader en de thema's zoals opgenomen in de ESRS kan ook de publieke sector ondersteunen bij verantwoordingsprocessen.

Voor publieke organisaties die geen onderneming voeren (zijnde een grote B.V. of N.V.) is de CSRD momenteel niet van toepassing. Het is nog niet duidelijk of andere Nederlandse rechtspersonen waaronder die in de publieke sector in de toekomst mogelijk verplicht zullen worden om een duurzaamheidsverslag op te stellen. Mogelijk kunt u wel worden benaderd door een CSRD plichtige onderneming die u vragen stelt over uw duurzaamheidsbeleid en doelstellingen.

Gezien de kerntaak van de publieke sector om duurzame meerwaarde voor de samenleving te creëren, ligt het voor de hand dat de sector bekend is met het rapporteren van toegevoegde waarde in het jaarverslag. Het toevoegen van duurzaamheidsinformatie zou dan ook een logische stap zijn. De publieke sector kan hierbij leren van (beursgenoteerde) bedrijven om op die manier meer maatschappelijke waarde te genereren.

Indien u meer informatie wenst over dit onderwerp, verzoeken wij u dit aan te vragen bij uw bekende contactpersoon bij Flynth.

Inleiding
Samenvatting
Jaarrekening
Jaarverslag
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlagen

Bijlage A1 – Niet-gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Presentatie	Fouten	Onzekerheden
IMVA – verstrekte subsidie herbouw clubgebouw is direct als last verantwoord en niet als bijdrage aan activa in eigendom van derden verantwoord.		€ 80.000 +	
IMVA – bijdragen aan activa in eigendom van derden is bij de derden inmiddels als nihil gewaardeerd derhalve kan er ook geen waarde meer bij de gemeente zijn		€ 90.000 -/-	
MVA – Afschrijving verbouwing gemeentehuis was te hoog		€ 27.000 +	
MVA – Afwaardering zwembad/ sporthal zit onder project Portier i.p.v. in de boekwaarde MVA	€ 91.000		
Voorraad – Afwaardering zwembad/ sporthal was ten laste van project Portier gebracht i.p.v. als last		€ 363.000 -/-	
Voorzieningen – Voorziening gymmaterialen voldoet niet aan het BBV		€ 99.000 +	
Voorzieningen – Voorziening Uivermeertje wordt rente aan toegevoegd. Dit is onder het BBV niet toegestaan		€ 7.000 +	
Vlottende schulden – afrekening over 2023 in 2024 ontvangen was onvolledig verantwoord		€ 55.000 -/-	
Overlopende passiva – Subsidie herbouw clubgebouw ten onrechte als verplichting en last verantwoord		€ 320.000 +	
Vlottende schulden – 3 verplichtingen is presentatie in 2024 geleverd derhalve kosten 2024 i.p.v. 2023		€ 102.000 +	
Overlopende passiva – Verplichting onderwijsachterstandenbeleid is geen verplichting jegens derden en ontstaat door de interne administratieve verwerkingswijze. Derhalve dient deze vrij te vallen		€ 157.000 +	
SISA G10/ G13, regeling hebben in belangrijke mate dezelfde doelstelling. Op regeling G13 een overbesteding en G10 een onderbesteding. Dit is in de SISA bijlage gecorrigeerd. De bate die hierbij hoort is niet verantwoord in 2023		€ 43.000 +	
Voorraad – GREX Woningbouw Deest-Zuid heeft € 1,7 miljoen aan onvoorziene kosten (nog te realiseren) in de GREX berekening. Dit is niet toegestaan. Doordat er nog geen sprake is van winstname o.b.v. POC heeft dit op dit moment geen financiële impact			
Totaal	**€ 91.000**	**€ 193.000**	

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A1 – Niet-gecorrigeerde bevindingen (vervolg)

Omschrijving	Presentatie	Fouten	Onzekerheden
Transport	**€ 91.000**	**€ 193.000**	
Inkopen – Onzekerheid door ontbreken prestatieleveringen			€ 196.000
ZIN WMO/Jeugd – De gemeente heeft een onvoldoende onderbouwd oordeel gevormd over prestatielevering van geleverde zorg			€ 850.000
Totaal	**€ 91.000**	**€ 193.000**	**€ 1.046.000**

Het totaal van de fouten en onzekerheden blijft binnen de geldende toleranties en zijn derhalve niet van invloed op het oordeel. De fouten zorgen er per saldo als mede op individueel/ postniveau niet materieel. De impact voor het resultaat is dat deze € 193.000 te laag is verantwoord.

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Presentatie	Fouten	Onzekerheden
IMVA – Voorbereidingskosten Woningbouw Deest Zuid van IMVA naar voorraden	€ 1.265.082		
MVA – Verloopoverzicht investeringen en bijdragen van derden ten onrechte gesaldeerd	€ 95.000		
MVA – Desinvesteringen ten onrechte als afwaardering verwerkt	€ 401.000		
MVA – Investeringskredieten de volgende aanpassingen: • Gevoteerde kredieten inkomsten kredietnummer 710008: Van € 1.130.000 Naar € 780.000 • Gevoteerde kredieten inkomsten kredietnummer 712008: Van € 250.000 Naar € 50.000 • Uitgegeven t/m 2022' kredietnummer 712008: Van € 250.942 Naar € 36.629 • Gevoteerde kredieten inkomsten kredietnummer 712024: Van € 110.000 Naar € 910.000 • Gevoteerde kredieten uitgaven kredietnummer 712024: Van € -640.000 Naar € -800.000 • Gevoteerde kredieten inkomsten kredietnummer 712040: Van € - Naar € 350.000			
Voorraad – Project portier was als grondexploitatie verantwoord betreft echter faciliterend	€ 305.000		
Uitzettingen < 1 jaar – TOZO/ BBZ voorzien i.p.v. als schuld jegens het Rijk	€ 99.000		
Schatkistbankieren – Volgende correcties om te voldoen aan de voorschriften schatkistbankieren volgende correcties: • Het begrotingstotaal is € 50.191.000 (exclusief dotatie reserves) en het drempelbedrag is € 1.003.823 • Het kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist is voor Q1 t/m Q4 respectievelijk € 282K, 244K, 312k, 318K • De ruimte onder het drempelbedrag is daarmee voor Q1 t/m Q4, respectievelijk € 722K, 760K, 692K en 686K			

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving		Fouten	Onzekerheden
Uitzettingen < 1 jaar – Vorderingen openbare lichamen niet apart gepresenteerd	€ 81.000		
Overlopende activa – nog te verhalen posten dient als "Overige Nederlandse overheidslichamen" gepresenteerd te worden	€ 100.000		
Eigen vermogen – Aard en doel reserve is onderdeel van de jaarstukken			
Voorzieningen – Aard en doel voorziening is onderdeel van de jaarstukken			
Voorzieningen – Voorziening onderhoud Uivermeertje voldoet niet aan de eisen van egalisatie van kosten. Wel is het verkregen bedrag van derden verkregen waarvan de bestemming gebonden is derhalve sprake van een presentatiecorrectie	€ 375.000		
Voorzieningen – egalisatie riolering aanwending i.p.v. vrijval	€ 67.000		
Vlottende schulden – tekstuele toelichting Eindafrekening WDW moet zijn € 117.154, Diverse overige posten moet zijn € 817.596.			
Vlottende schulden – factuur over 2023 in 2024 ontvangen betrekking op investering (MVA) was ten onrechte niet verwerkt in 2023.	€ 978.000		
WNT – verschillende bevindingen: • Tabel 1a bezoldigingsmaximum niet juist berekend • Tabel 1a duur dienstverband einddatum niet juist • Tabel 1a omvang (FTE) dienstverband niet juist • Tabel 1b bezoldigingsmaximum niet juist berekend • Tabel einde dienstverband bezoldigingsmaximum niet juist berekend • Tabel einde dienstverband ontslagvergoeding niet juist weergegeven.			

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage A2 – Gecorrigeerde bevindingen

Omschrijving	Fouten	Onzekerheden
NIBOV - In de NIBOV zijn niet toekomstige verplichtingen van contracten opgenomen, alleen de huidige besteding in het boekjaar.		
NIBOV - Panhuizen Outdoor Care onterecht opgenomen want geen lopende overeenkomst.		

Naast de hiervoor genoemde correcties zijn ook nog de volgende correcties doorgevoerd:

1. Rechtmatigheidsverantwoording:
    a) Aanpassen fout voorwaardencriterium
    b) Aanpassen begrotingsrechtmatigheid
2. Meerdere tekstuele aanpassingen in de jaarstukken ten einde te voldoen aan de voorwaarden van het BBV.

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2023

In onze controle zijn specifieke werkzaamheden verricht om een oordeel te kunnen geven over de getrouwheid en rechtmatigheid van de financiële verantwoordingsinformatie in de SiSa-bijlage bij de jaarrekening.

Voor de werkzaamheden stelt het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO) andere rapportage toleranties dan gehanteerd zijn bij de controle van uw jaarrekening. De rapporteringstolerantie per specifieke uitkering is:

- € 12.500 wanneer de omvangsbasis niet hoger is dan €125.000;
- 10% van de omvang wanneer de omvangsbasis tussen €125.000 en €1.000.000 ligt;
- € 125.000 wanneer de omvangsbasis hoger is dan € 1.000.000.

Wanneer de regelingen geen toelichting bevatten hebben we geen bevindingen geconstateerd met een omvang groter dan de rapportage tolerantie.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring)	GOEDKEUREND
Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening	GOEDKEUREND

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	-	-	-
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	-	-	-
C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen	-	-	-
C55	Aanpak energiearmoede	-	-	-
C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagen affaire	-	-	-
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	-	-	-
C94	Regeling specifieke uitkering verduurzaming slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en woningen van verenigingen van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties in het kader van het Nationaal Isolatieprogramma	-	-	-
C105	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls			

Bijlage B – SiSa - Fouten en onzekerheden 2023

Nr.	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang in Euro's	Toelichting fout/onzekerheid
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	-	-	-
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	-	-	-
E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	-	-	-
E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023	-	-	-
F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat-en energiebeleid	-	-	-
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2023	-	-	-
G3	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004_gemeentedeel 2023	-	-	-
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) gemeentedeel 2023	-	-	-
G10	Wet Inburgering gemeentedeel 2023	-	-	-
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire gemeentedeel 2023	-	-	-
G13	Onderwijsroute deel gemeente 2023	-	-	-
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	-	-	-
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	-	-	-
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026	-	-	-
H31	Regeling Specifieke uitkering noodfonds energie amateursportverenigingen	-	-	-
H32	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	-	-	-
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	-	-	-

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

Bevestiging van onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn opgenomen in de ‘Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)’ van de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Druten, inclusief haar verbonden derden, in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Rotatie

Een te grote mate van vertrouwdheid of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht.

Er heeft voor de accountantscontrole 2023 geen rotatie plaatsgevonden. Het is eveneens niet noodzakelijk om voor de accountantscontrole 2024 te roteren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Flynth en haar medewerkers en de gemeente Druten inclusief haar verbonden derden, die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd moeten worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Flynth, een bestuurder of interne toezichthouder van Flynth of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan ondernemingen in de groep of een bij de rechtspersoon betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid, die een (geschatte) waarde van meer dan € 100 hebben, ontvangen of verstrekt.

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico’s
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Bevestiging van onafhankelijkheid

Door middel van dit accountantsverslag informeren wij de gemeenteraad over de belangrijkste aangelegenheden naar aanleiding van onze accountantscontrole 2023.

Bevestigingen van het college
Wij hebben van het college een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening van de gemeente Druten ontvangen.

Onze communicatie met de raad

Wij hebben in ons audit plan gecommuniceerd over onze verantwoordelijkheden en onafhankelijkheid. Door middel van ons audit plan hebben wij ook een beschrijving gegeven van de reikwijdte en timing van onze controle, waaronder significante risico's en materialiteit.

Eveneens door middel van dit accountantsverslag informeren wij de gemeenteraad over de belangrijkste aangelegenheden naar aanleiding van onze accountantscontrole 2023.

Geen meningsverschillen met het college en/of beperkingen in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het college geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle.

Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze opdracht door het college en de medewerkers van de gemeente Druten de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

Urenoverzicht controle

Voor de controle hebben wij tot 19 juni 2024 de volgende tijd besteed:

Functieniveau	Uren
Assistent	338
Controleleider	175
Manager	144
Extern Accountant	93
Totaal	**750**

Aanbiedingsbrief
Samenvatting
Jaarverslag
Jaarrekening
Significante risico's
Interne beheersing
Externe ontwikkelingen
Bijlagen

Introductie
Samenvatting
Belangrijkste bevindingen
Oordeel bij de jaarrekening
Overige onderwerpen
Ontwikkelingen

Disclaimer en beperking in gebruik en verspreidingskring

Dit accountantsverslag is alleen bestemd voor het college van de gemeente Druten en mag niet in zijn geheel of gedeeltelijk worden verstrekt of aangehaald zonder onze schriftelijke toestemming vooraf. Er wordt geen verantwoordelijkheid aan een derde partij geaccepteerd, omdat dit verslag daar niet voor opgesteld en bedoeld is. Dientengevolge nemen wij geen enkele verplichting of plicht van zorg aan ieder ander persoon aan wie dit verslag getoond of in zijn handen komt, op ons.

De in dit accountantsverslag aan de orde gestelde onderwerpen zijn door ons geconstateerd gedurende onze controleopdracht waarvan wij van mening zijn dat zij aandacht van het college een de raad behoeven. Het is geen allesomvattend verslag van alle geconstateerde zaken en in het bijzonder kunnen wij niet verantwoordelijk worden gesteld voor het rapporteren van alle bedrijfsrisico's of tekortkomingen in het systeem van interne beheersing. Elke conclusie, opinie of opmerking in dit accountantsverslag is verstrekt in de context van onze controleverklaring over de jaarrekening als geheel.

Evenzo geldt dat de opmerkingen, bevindingen en aanbevelingen met betrekking tot het systeem van interne beheersing niet gelezen moeten worden als een afzonderlijke opinie van het systeem van interne beheersing en haar werking.